

Er ref:RemissvarFU27@naturvardsverket.se
Nadezda.Maslova@naturvardsverket.se**Vår ref:**

Linda.eriksson@skogsindustrierna.se

Yttrande över förslaget "Stärkt skydd för skog genom etappmål och resursförstärkning", Fördjupad utvärdering 2027

Sammanfattning

Skogsindustrierna avstyrker förslaget om att införa ett nytt etappmål för formellt skydd av skog i den form som presenteras.

Skogsindustrierna delar uppfattningen att skogar med dokumenterat höga naturvärden ska värnas och att staten behöver säkerställa tillräckliga resurser för att hantera kvalificerade frivilliga intresseanmälningar om formellt skydd. Det remitterade förslaget går emellertid betydligt längre. Förslaget vilar på osäkra arealuppgifter, saknar en tillräcklig analys av effekterna för virkesförsörjning, skogsindustri, sysselsättning och landsbygd samt innehåller inte den bredare politiska avvägning som krävs mellan skogspolitikens jämställda produktions- och miljömål.

Ett ställningstagande till hur stora arealer skog som långsiktigt ska undantas från brukande är en principiell och samhällsekonomiskt mycket betydelsefull fråga. Den bör inte föregripas genom ett myndighetsförslag om etappmål, utan avgöras politiskt efter en samlad analys av samtliga berörda samhällsmål och naturvårdsprioriteringar.

Skogsindustriernas yttrande

Förslaget kräver ett tydligt politiskt ställningstagande

Det saknas i dag en tydlig politisk uttolkning av hur avvägningen mellan skogspolitikens jämställda produktions- och miljömål ska göras när det gäller den samlade areal som ska brukas respektive undantas från skogsbruk.

Frågan om hur Sverige ska hantera så kallade kontinuitetsskogar måste vägas mot andra samhällsmål, däribland klimatnytta, försörjningstrygghet, sysselsättning, konkurrenskraft, regional utveckling och möjligheten att bo och verka i hela landet. Den måste även vägas mot andra prioriteringar inom naturvården.

Det remitterade underlaget beskriver ett behov av att skydda mycket stora arealer skog och anger att omkring 1,2 miljoner hektar produktiv skog med kända värdekärnor och sannolika kontinuitetsskogar skulle finnas utanför formellt skydd och frivilliga avsättningar. Samtidigt saknas en tillräcklig analys av om hela denna areal verkligen har sådana dokumenterade naturvärden att den bör undantas från skogsbruk, liksom av vilka konsekvenser ett sådant undantag skulle få.

Ett beslut av denna omfattning kan inte reduceras till en fråga om myndigheternas resursförstärkning eller utformningen av ett nytt etappmål. Det kräver ett uttryckligt politiskt ställningstagande, grundat på ett brett och kvalitetssäkrat beslutsunderlag.

Underlagen om sannolika kontinuitetsskogar är inte tillräckligt kvalitetssäkrade

Skogsindustrierna invänder mot att begreppet "sannolika kontinuitetsskogar" används på ett sätt som ger intryck av att samtliga identifierade arealer har konstaterat höga naturvärden och därför bör undantas från brukande.

Dessa arealer har i stor utsträckning identifierats genom fjärranalys och tolkning av flygbilder. Sådana metoder kan vara användbara för att identifiera områden som kan behöva undersökas närmare, men de kan inte ensamma fastställa ett områdes naturvärden eller skyddsvärde.

Innan uppgifter om sannolika kontinuitetsskogar läggs till grund för arealmål, kostnadsberäkningar eller styrmedel måste de kvalitetssäkras genom fältinventering och prövas mot tydliga, transparenta och vetenskapligt förankrade kriterier.

Förslagets bidrag till måluppfyllelse behöver beskrivas mer transparent

Underlaget anger att miljökvalitetsmålet Levande skogar inte nås med nuvarande och beslutade styrmedel. Samtidigt framgår inte tydligt om, eller i vilken utsträckning, det föreslagna etappmålet skulle förändra den bedömningen. Tvärtom framgår att ökat formellt skydd, när det bygger på frivillighet, inte ensamt bedöms kunna hindra avverkning av alla skogar som myndigheterna anser ha höga värden.

Naturvårdsverket bör därför redovisa mer transparent vilka konkreta miljöeffekter som förväntas, vilka delar av miljökvalitetsmålet Levande skogar som påverkas och hur stort bidrag förslaget bedöms ge till måluppfyllelsen. Underlaget bör även tydliggöra vilka ytterligare styrmedel som myndigheterna anser skulle krävas samt om miljökvalitetsmålet, även efter ett genomförande av förslaget, bedöms vara möjligt att nå.

Det är inte tillfredsställande att föreslå ett mycket kostsamt etappmål utan att samtidigt öppet redovisa att miljökvalitetsmålet kan komma att bedömas som ej uppnått även om förslaget genomförs.

Uppföljningen av Levande skogar behöver utvecklas

Betydande resurser läggs på uppföljning och utvärdering av miljökvalitetsmålet Levande skogar. Skogsnäringen upplever dock inte att den nuvarande utformningen ger tillräckliga incitament för det fortsatta naturvårdsarbetet.

Bedömningen uppfattas ofta som given på förhand, samtidigt som genomförda förbättringar, frivilliga insatser och positiva utvecklingstrender inte synliggörs tillräckligt tydligt.

Uppföljningen sker dessutom i huvudsak fristående från skogspolitikens produktionsmål, trots att riksdagen har beslutat att produktions- och miljömålen ska vara jämställda.

Frivillighet ska fortsatt vara grunden för formellt skydd

Skogsindustrierna stödjer den politiska inriktningen att formellt skydd av skog i huvudsak ska bygga på frivillighet. Förslaget innehåller emellertid resonemang om att myndigheternas ekonomiska och administrativa kapacitet att besluta om skydd utan markägarens medgivande kan behöva stärkas. Detta går i motsatt riktning mot den uttalade politiska inriktningen. Sådana skrivningar bör utgå.

Konsekvenserna för skogsnäringen är otillräckligt analyserade

I underlaget anges att cirka 4,2 miljoner hektar avverkningsmogen skog finns utanför formellt skydd och frivilliga avsättningar, varav 1,2 miljoner hektar, motsvarande 29 procent, anges utgöras av skogar som bör undantas från brukande. Samtidigt konstaterar myndigheterna uttryckligen att någon uppskattning av effekterna på virkesråvara och skogsindustri inte har gjorts.

Att potentiellt undanta närmare 30 procent av den avverkningsmogna skogen skulle kunna få mycket stora konsekvenser för skogsindustrins långsiktiga råvaruförsörjning, för investeringar och konkurrenskraft samt för sysselsättning direkt och indirekt i skogliga värdekedjor. Effekterna kan även beröra exportintäkter och skattebas, kommuner och regioner med stor skoglig närvaro, transportsektorn och lokala tjänsteföretag samt möjligheten att bo, arbeta och driva företag på landsbygden.

Det är inte tillräckligt att konstatera att minskad råvarutillgång kan medföra produktivitetsförluster på kort sikt och att effekterna på längre sikt är osäkra. Förslagets genomförbarhet och lämplighet kan inte bedömas utan analyser av såväl kortsiktiga som långsiktiga effekter.

Kostnadsanalysen är ofullständig

Underlaget anger en genomsnittlig kostnad om 90 000 kronor per hektar och uppskattar att ett formellt skydd om 50 000 hektar per år skulle kräva att de årliga kostnaderna ökar till cirka 4,5 miljarder kronor.

Om en sådan ambitionsnivå upprätthålls under flera år innebär den en mycket omfattande statsfinansiell belastning. Därtill kommer administrativa kostnader, kostnader för förvaltning och skötsel samt samhällsekonomiska konsekvenser av minskad virkesproduktion och industriell aktivitet.

Kostnaderna måste också vägas mot andra angelägna naturvårdsbehov. Ett ökat arealskydd kan inte bedömas isolerat från behovet av att finansiera en ändamålsenlig skötsel av redan skyddade områden. Bristande skötsel kan medföra att befintliga naturvärden inte upprätthålls eller utvecklas, trots att områdena formellt är skyddade.

Förslaget behöver förhålla sig till Sveriges nationella restaureringsplan

Det remitterade underlaget hänvisar till en årlig skyddstakt om minst 50 000 hektar i ett förslag till nationell plan för naturrestaurering. Enligt Skogsindustriernas förståelse ingår denna formulering inte i den version som Sverige därefter lämnade till Europeiska kommissionen.

Naturvårdsverket behöver därför uppdatera underlaget så att det tydligt skiljer mellan tidigare myndighetsförslag och den planversion som faktiskt har lämnats in. Förslag som har utgått ur den nationella processen bör inte åberopas som stöd för ett nytt etappmål utan att detta förhållande redovisas öppet och motiveras.

För Skogsindustrierna

Linda Eriksson
Ansvarig för nationella skogsfrågor